

a maga korában, különben mesterjegye szerint Hans Priester augsburgi ötvös készítette. Ez már 1640-ben meghalt s ez is mutatja, hogy eredetileg más volt a tulajdonosa. Bánffy Zsigmond különben Apaffy egyik tanácsura volt, az itélőtábla elnöke, dedunokája, Anna révén került a kozák kulacs az Ugron-családdhoz.

Legművésze darab Ugron János hólyagos fedeles serlege. XVI. századvégi nürnbergi munka. A fedél belsején van Ugron János neve, a családi címerrel. A nemrég kihalt Rhédey fejedelmi család emléket őriz egy hatalmas erdélyi kupa, melyet Bethlen Ödönné grófné állított ki. Pitter Barta brassói mester munkája, aki

1670-ben halt meg. Ugyancsak Bethlen Ödönné állított ki egy kis ezüsfüszertartót is, rajta babékoszoruban Daczó János és Fekete Anna neve 1687-ből. Valószínűen bujdosása alatt készítette Daczó, akit 1686-ban fej- és jogvesztésre ítélte az országgyűlés, mert Thökölyhöz csatlakozott. Bujdosásban halt meg Oláhországban.

Hosszu volna felsorolni a sok többi családi és egyházi műemléket, hiszen egyik szebb, mint a másik. De egyformán mutatja mindegyik Erdély magyar multját, melyet nem homályosíthat el semmiféle idegen megszállás, akármennyire akarja is a szomorú balkáni jelent a küzdelmes, de dicső magyar multa visszavetíteni.

A világ legszövevényesebb barlangvidéke.

Irtó Gaál István.

Erre az amerikai izü címre az olvasó bizonytalán a Rocky-Mountains vagy az Alleghany-hegyvidék valamelyik barlangos tájának leírását várja. Ámde nekünk, magyaroknak valóban nem kell a „nagy vizet” megjárnunk, hogy a világ leghatalmasabb barlangrendszerét megszemlélhessük. Sőt mi több, nekünk még ide a szomszédba, az európaszerte méltán nagy hírű adelsbergi barlang vidékére sem kell el látogatnunk.

A világ legnagyobb, legszövevényesebb barlangvidéke itt húzódik el Magyarországon, Gömör- és Abauj vármegyék területén. E barlanglabyrinth fölépített volt meg antanték a trianoni határt.

Ami már eddig is tudtunk

Nagyon régóta tudtuk, hogy a már 1358-ban szereplő Ogteluk, vagyis Aggtelek falu közelében hatalmas földalatti üregek rejtőznek. Kétségtelen, hogy a tatárjárás horzalmi elől menekülő emberek százainak nyújtott biztos menedéket ez a barlang.

Sőt az is kiderült, hogy ennek a világ-szép cseppkőbarlangnak a kőkorszak embere rendes lakója volt. S minthogy itt Nyári báró őskori kőszerszámokkal együtt a barlangi medve csontjaira is rábukkant, kitűnik, hogy ennek a csodálatos földalatti világnak tulajdonképpen nem is emberek, hanem a macskák voltak valódi fölfedezői, mert az embert a barlangi medve — mint lakó — rendszeresen mindenütt megelőzte.

Ami eddig csak sejtettünk.

Az Aggteleki barlang ma ismeretes üregeit és járatait csak fokozatos kutatások során tárták föl. Vass Imre 1829-ben, a Magyar Kárpát Egyesület pedig 1890-ben tört újabb átjárókat. A barlang minden látogatója azonban azzal az érzéssel hagyja el a rejtélyes földalatti világot, hogy csak egy részletét járhatta be annak a labirintusnak, amely a gömör-abauji mészkőplató karsztvidékén kétségtelenül meg van. Tudósok, turisták régóta sejtették, hogy még sok az ismeretlen járat.

Ez a sejtelen pedig teljesen megokolt, mert hiszen eddig semki sem tudott kielégítő választ adni arra a kérdésre: vajjon hol ered az Aggteleki barlang főfolyója, a Stix? Ezen a folyón ugyanis még az avatatlan is észreveheti, hogy már nagy utat tesz meg a föld méhében addig, amíg a Baradlában előtör.

Pénzügyőrök mint felfedezők.

A múlt esztendő októberének valamelyik enyhe délutánján a hosszúsói cseh pénzügyőrök egyik legénye, Majkó János, nem nyugodott addig, amíg legerősebb kartársra szívét meg nem légyitotta. Mindegyik szabódott ugyanis attól, hogy Majkót az egyik szikla tövében tátogó üregbe kötelelen lebecsássa. De a felvidéki tót fia — valamelyik őse bizonytalán Rákóczi katonája volt — nem tájított addig, míg az alig fél-

méternyi keskeny és 14 méter mély ükörtön a mélységbe lejutott.

Érdekesen domborítja ki Holly Jenő, a Hosszusói óriásbarlang első leírója, hogy Majkó mennyire tudatában van fölfedezése jelentőségének; mert hiszen — mint egyre hajtogatja — nem valami könnyű véletlennek, hanem vasakatáink köszönheti ezt a teljesítményt.

Itt eszembe jut, hogy Papp Károly geológus professzor is egy magyar pénzügyőr állhatatos figyelemzetele nyomán határozta el, hogy éppen a sármási Bolygórétén tűzi ki a mélyfúrás pontját. Ennek a fúrásnak lett az eredménye a világ harmadik leggazdagabb metán-kutja.

Lám, lám! A pénzügyőrség „fölfedező tehetsége” nemcsak a szeszadócsalások és dohánysempészések leleplezésére szorítkozik.

Hanem térjünk vissza Hosszusóra.

Csalódnunk, ha azt hinnők, hogy a kényelmellen, szűk kürtön való leereszkedéssel már átestünk minden megpróbáltatáson, ami ennek a barlang-óriásnak látogatóira ott lenn várakozik. Az első kis kiöblösödésből ugyanis ismét csak hason, hátán, négykézláb csuszva, kapaszkodva lehet oly szűk járatokon átvégődni, amelyek az ember feje számára is alig van hely.

Kristálypaloták a föld gyomrában.

Elragadó, lebilincselő látvány tárul bámuló szemünk elé. Kézi karbid-lámpák lángja nem bír megbirkózni a hosszúsói barlang első nagytermének méreteivel. A nagy üreg határai mindenfelé homályba vesznek el. Magasságát 60 méterre becsülik.

Valóban kedvező körülmény, hogy azt a nagy termet is bőven diszítik a cseppkő szinte elképzelhetetlenül fantasztikus, csillogó csipkái és arabeszkjei. Itt egy hatalmas függöny takarja el a folytatást, amott egy vízese kővé meredt íve éjt bámulatba. Jobbról-balról kővé vált erdők, orgonák, szökőkutak állják utunkat. Csupa csillogó, néma fehérség ebben az örök sötét, néma, halott világban.

De mégsem! Az Élet még ide is diadalmasan robog be; s ha nem is harsogja himnuszát, de szakadatlanul durruzsolja bölcsődalát...

Patak fut több kilométeres, szépen kivéselt alaguton keresztül. Eleven, csacska patak. Még nem tudjuk, honnan jő, s hova suhan, — csak sejtjük... De annyi már most is bizonyos, hogy az élő vízben állati élet is van. Bogarak, rákok, halak! A tudósok majd összegyűjtik.

S haladhatunk tovább is. Egy hatalmas kiszélesedésben — talán „Római fürdő”-nek keresztelhetők — kristálytisza, csodálatosan zavartalan, mozdulatlan vízi tó pihen hófehér, márványos ágyában. Odább egy kisebb tavat láthatunk, partján kővé vált, csodálatosan tökéletes silhouette-ű szomorufüzfával.

Az Ezeregyjé mesevilága ez! A földalatti labirintus természetű szépségeinek ilyen tárházában észre sem vesszük, hogy mekkora utakat, távolságokat jártunk meg. Hiszen elfáradni sem érünk rá! Visz, csalogat bennünket is a rejtelem megismerésének ellenállhatatlan vágya.

Majkó szerint hat órai utat kell a látogatónak megtennie csaknem egyenes irányban, amíg az eddig megismert járatnak végére ér. De nagyon sok az elágazás. Semmi kétség tehát, hogy a hosszúsói barlang alapos bejárása és fölmérése hónapok munkája lesz.

Szívbeteg és érelmeszesedésben szenvedők a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által könnyű és pontos bélműködést érnek el. Klinikai vizsgálatok igazolják, hogy a Ferenc József víz különösen agyvérzésre és gutaütésre hajlamos idősebb embereknek kitűnő szolgálatot tesz. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Miért érdemes Önnek Budapesten a METROPOL ÁRUHÁZBAN vásárolni vásznot, szövetet és selymet?

Mert a METROPOL ÁRUHAZ vászónárui maga készíteti ki. Közvetítők kikerülésével a gyárból egyenesen a fogyasztóhoz juttatja az árut:

Ezért árusíthatja a METROPOL ÁRUHAZ vászónárui, minden keresett minőségben, ezidőszert a legolcsóbban

METROPOL-ÁRUHÁZ

Budapest, Rákóczi-ut 56. Vidékre mintákat készséggel küldünk

Az ősemlék nyomán.

A barlangok, ha még oly szépek is, magukban ma már a szigorú szaktudomány számára nem nagy jelentőségűek. Jelentősékké válnak azonban, mihelyt bennük emberőseink nyomai fölfedezhetők.

A hosszúsói barlang ebben a tekintetben is elsőrangúnak ígérkezik. Az eddigi, csakugyan felületesnek mondható áttekintéskor is kitűnt, hogy a neolitikus embere már tanyázott benne. Érdekesen diszített őscserépedények, kő- és csonteszközök bizonyítják ezt kézzelfoghatóan.

Mindennél nagyobb jelentőségű azonban, hogy ennek a barlangnak falán a kőkori ember rajzai is láthatók. Spanyol, francia és olasz barlangok ősrájzai és festményei után tehát egy magyarföldi barlang is tanúsítani fogja, hogy az itt élt emberős sem szűkölködött művészi tehetség és alkotásvágy nélkül.

Az ősemlék itteni nyomai különben azt is igazolják, hogy „semmi új sincs a Nap alatt”. — Igen, még Majkó János legújabb fölfedezését is megelőzték, mert a hosszúsói barlangot a kőkorszak embere, vagy riválisa, a barlangi medve már egyszer szintén fölfedezte volt.

Egy kis statisztika és földrajz.

Nem általános szabály, hogy a stílus teszi az embert. Az sem mindig csálhatatlan mértéke valamely természeti jelenségnek, hogy mekkora számokat mondhatunk jellemzésére. Az eddig előttünk ismeretlen Hosszusói barlang ismertetése kapcsán mégis szükséges néhány számadatra hivatkoznunk.

Az eddig föltárt legnagyobb üreg tengelyének bejárására 6 óra szükséges. (Csak mellékesen jegyzem meg, hogy a barlangban aránylag lassan haladhatunk s így néha még 3 km.-t sem tehetünk óránként.) Kétségtelen továbbá, hogy az eddig ismert 12 km. hosszúságon kívül legalább még egy ennyire számíthatunk. Holly Jenő maga 34 kisebb-nagyobb üreget számlált meg; Majkó már 60-nál is többet látott.

Csak egy-két kiragadott s a valóságot semmi esetre nem túlzó számadat. Minden szám csak bővíthet, egyik sem csökkenhet. De még ha csak az eddig biztosan megállapított méreteknél maradunk is, máris a világ összes barlangjainak élére kerül a minden tekintetben grandiózus Hosszusói cseppkőbarlang.

Földrajzi fekvéséről már föntebb elmondottam annyit, hogy Hosszusó maga is egy kicsiny magyar határmenti falu. A cseppkőbarlang leginkább délnyugat felé látszik terjedni. S bizonyos, hogy már az eddig ismert földalatti járatok egy része is a trianoni határon innen van.

S még egy nagyon fontos jelenség. A hosszúsói kristálylabirintus is végigszeli egy kis patak. A kérdéses terület vizeinek általános lejtési iránya pedig dél felé mutat... És az aggteleki barlang Hosszusótól délkeletre fekszik...

A szövevény bonyolódik.

Ime, a földalatti világ káprázatos szövevénye mindinkább bonyolódik. Mert hiszen már eddig is látható, hogy a hosszúsói óriás barlang patakja vagy teljesen azonos a Baradla Stix-ével, vagy pedig annak egyik mellékága. De akár így, akár úgy van, a két barlangvilág szoros összefüggésében kételkednünk már ma sem lehet. Kézzelfogható bizonyítékát azonban ennek csak akkor szerezzük meg, ha a barlangi patak vizén festési próbát végzünk.

Bizonyos továbbá, hogy a Hosszusói barlangnak valahol — esetleg a csonkhatáron belül — több más és tágabb bejárata is van. Igazolja ezt a ősemlék hadani ittanyázása, valamint az ezernyi ezer

denevérből álló raj, amelyről Holly is említést tesz.

ha a Hosszusói cseppkőbarlang már magában is fölülmul minden eddigit, mit mondjunk akkor, ha a Baradlával való szoros összefüggése megdönthetetlenül beigazolódnik?

Bármily amerikai veretű is tehát ismereteselem címe, ugy-e semmivel sem mond többet a valóságnál? A szó legszorosabb értelmében egész kis világ a pelsőci karsztvidék földalatti utvesztője.

S azt sem veheti fölünk senki rossz néven, ha a trianoni határ itteni kirívóan groteszk jellegére rámutatunk. De hogyan is lehetne komolyan venni az olyan határvonalat, amelyet a természet maga is mért-földes utvesztővel aknaz alá? A csehtől ugyan kitélik, hogy a Hosszusói barlangvilágban is megállapítják, melyik rész esik a trianoni gránicon innen s melyik túl s ott majd valami cseh találmányu kínai falat építenek. Mindez azonban ne aggaszson minket: a Felvidék fölszíni és földalatti vízei egyaránt a Duna—Tisza medencéje felé sietnek.

Elfogtak egy veszedelmes fosztogatóbándát.

Vasbottal támadtak a detektívekre.

A főkapitányságra néhány hét óta tömeges följelentés érkezett ismeretlen tettesek ellen, akik főként a Józsefváros és az Erzsébetváros kereskedőit fosztogatták. Éjszakánként egy környéken egyszerre több üzlet kirakatát kifeszítették és elvittek a kirakatban elhelyezett árut. A hasonló módon véghez vitt munkából meg lehetett állapítani, hogy ugyanez a banda az üzletek és a vásárcsarnokok körül várakozó teherkocsikról ladásámsra lopkodta az élelmiszert és egyéb árucikkeket.

A rendőrségre több mint ötven hasonló természetű följelentés érkezett, mire a Pettendy-detektívcsoport megkezdte a nyomozást. A detektívek napokon át megfigyelés alatt tartották a józsefvárosi zugkorcsomákat, lebujokat és betörőtanyákat, mert arra számítottak, hogy a tettesek itt húzódnak meg. Tegnapi délután Borsiczky Kálmán detektív a Lujza-utcában teljesített szolgálatot, amikor feltűnt neki egy gyanús fiatalember. Igazolásra szólította, majd mikor zavart feleletet adott, elő akarta állítani a rendőrségre. Ebben a pillanatban melléjük lépett egy másik fiatalember, aki, mint utóbb kiderült, az igazoltatott cinkostársa volt és mind a ketten vasbottal támadtak rá a detektívre. Borsiczky nem vesztette el a lélekjelenlétét, kivédte a súlyos ütéseket, azután hirtelen támadóra vette magát, néhány percig tartó izgalmas dulakodás után legyőverte és megkötözve bevitte őket a főkapitányságra. Itt azután kiderült, hogy a detektív valóban jó fogást csinált. A bűnügyi nyilvántartó adataiból megállapították, hogy a fiatalemberek egyike Szuroni István hentessegéd, a másik pedig Szűcs János kéményseprő, mind a ketten ismert rovttmultu tolvajok, akikkel már sok esetben volt dolga a rendőrségnek. Az elfogott emberek hosszas faggalás után beismerték, hogy az utóbbi időben elkövetett sorozatos fosztogatásoknak ők a tettesei. Már első kihallgatásuk során harmincki-

Gyászruhák 4 óra alatt

Horváth és Halász női gyászruhák készítő vállalat
IV. Váci-utca 26. Telefon: Tere 8-82
Teljes gyászfelszerelések speciális raktára.

Reumás?
Ez ellen legjobban használnak Bayer Aspirin tablettát.
Ügyeljünk a zöld papírszállagra!